

Koulutuksella osaavia sosiaaalialan asiantuntijoita

Talentian koulutuspoliittinen ohjelma

Talentian koulutuspolitiikan tavoitteena on varmistaa, että sosiaaalialan korkeakoulutettuja ammattihenkilöitä on kattavasti joka puolella Suomea. Sosiaaalialan osaamista tarvitaan yhteiskunnassa laajasti. Osaamisen hyödyntäminen yhteiskunnan eri sektoreilla lisää sosiaalista hyvinvointia ja oikeudenmukaisuutta.

Laadukas korkeakoulututkinto ja työntekijöiden mahdollisuus jatkuvaan oppimiseen takaavat sosiaalihuollon kehittymisen asiakasturvallisesti ja ammattieettisesti.

Sosiaaalialan ammattihenkilöiden asiantuntemuksesta ja työhyvinvoinnista pitää huolehtia. Se turvaa sosiaalisesti kestävästä kehitystä ja hyvinvointia myös yhteiskunnan haavoittuvimmille jäsenille.

1. Laadukas tutkintokoulutus ja onnistuneet työharjoittelut luovat pohjan osaamiselle

» Korkeakouluista valmistuu sekä sosiaalityöntekijöitä että sosionomeja, geronomeja ja kuntoutuksen ohjaajia AMK- ja ylempi AMK -tutkinnoilla. Sosiaalialan koulutusrakenne on tarkoituksenmukainen.

» **Sosiaalihuollon ammattihenkilölainsäädäntö sekä yleis- ja erityislainsäädäntö edellyttävät työntekijöiltä vahvaa osaamista, ammattietiikkaa ja asiakasturvallisuuden hallintaa. Heidän on lisäksi pystyttävä vastaamaan yhteiskunnan ja työelämän muutoksiin.**

» Opiskelijavalintojen on tuettava sukupuolten tasa-arvoa ja moninaisuutta. Valintamenettelyllä on varmistettava se, että hakija soveltuu sosiaalialan opintoihin ja työhön. Myös avointa korkeakouluopetusta väylänä tutkinto-opintoihin on kehitettävä niin, että otetaan huomioon opiskelijoiden soveltuvuus alalle.

» **Korkeakoulutuksen perusrahoituksella on turvattava laadukas tutkinto-opetus.** Opiskelijoiden osaaminen on varmistettava riittävällä lähiopetuksella ja opintojen ohjauksella. Digitaaliset oppimisympäristöt ja kansainvälistyminen vaativat jatkuvaa vahvistamista. Korkeakoulujen on tehtävä yhteistyötä kompetenssien ja opetuksen kehittämisessä. Sosiaalialan korkeakoulutuksen on tehtävä kiinteää ja monipuolista työelämäyhteistyötä oppimista ja opetusta tukemaan.

» **Sosiaalialan koulutuksen kehittämistä varten tarvitaan valtakunnallinen, koko sosiaalialan korkeakoulusektorin kattava tutkimushanke, joka selvittää tutkintojen kompetenssit, oppisisällöt ja -tavoitteet sekä pedagogiikan.**

» Opiskelijoiden hyvinvointia on tuettava koulutuksen aikana. Heille pitää tarjota riittävästi tarpeen mukaisia psykososiaalisia tukipalveluja. Tämä vaatii esimerkiksi opintokuraattorien määrän lisäämistä korkeakouluissa.

» Opintoihin sisältyvät harjoittelujaksot ja mahdollisuus osallistua tutkimus- ja kehittämistoimintaan vahvistavat opiskelijoiden ammatillista osaamista. Opiskelijan on voitava turvallisesti ja ammattietisesti toimia harjoittelijana. Harjoittelussa on aina selkeytettävä harjoittelijan vastuu suhteessa sosiaalihuollon ammattihenkilölakiin. **Harjoittelua suorittavan opiskelijan nimikkeestä on käytävä ilmi hänen roolinsa harjoittelijana. Opiskelija voi olla sosiaalityöntekijäharjoittelija, sosionomiharjoittelija, geronomiharjoittelija tai kuntoutuksen ohjaaja-harjoittelija.**

» Harjoittelija tarvitsee ammatillista ja pedagogista ohjausta. Työpaikkaohjaajalla on oltava opiskelijan opintoja vastaava tutkinto. Työpaikkaohjaajille on ohjauksen laadun varmistamiseksi kehitettävä yhdenmukainen koulutus ja maksettava ohjauspalkkio.

» Opiskelijoiden on voitava suorittaa harjoittelut ensisijaisesti palkallisena. Harjoittelut on mahdollista suorittaa myös palkallisina työsuhteessa tai palkattomina harjoitteluina. Suorittamistavasta riippumatta on oleellista varmistaa, että harjoittelulle asetetut sisällöt ja tavoitteet toteutuvat.

» Korkeakouluopiskelijoiden yhdenvertaisuuden kannalta on tärkeää, että opiskelijoiden harjoittelumaksut korvataan korkeakouluille valtion varoista.

» Opintotukea on kehitettävä niin, että se tukee opiskelijan mahdollisuutta opiskella kokoaikaisesti opintorahapainotteisesti. Opintotuen on mahdollistettava nykyistä joustavampi opiskelun ja työn yhteensovittaminen. Tämä tukee opiskelijoiden opiskeluhuvinvointia, työelämään sijoittumista ja urakehitystä.

2. Tutkintomäärien on vastattava työelämän tarpeisiin

» Sosionomien (AMK) koulutusmääriä on arvioitava alueellisen työvoimatarpeen mukaan. Geronomien (AMK) osaamista on hyödynnettävä työmarkkinoilla nykyistä laajemmin sekä lisättävä heidän koulutustaan työelämän tarpeiden mukaan. Kuntoutuksen ohjaajien (AMK) koulutusmäärät on suhteutettava työmarkkinoiden kysyntään.

» Sosiaalityöntekijöiden koulutusmääriä voidaan hallitusti lisätä saatavuuden turvaamiseksi ja asiakasturvallisuuden varmistamiseksi.

» Sosiaalialan laillistettujen ammattihenkilöiden saatavuutta on parannettava kohentamalla palkkausta, tehtävänkuvia, työnjakoa, työolosuhteita ja työhyvinvointia sekä johtamista.

» On välttämätöntä, että ammattikorkeakouluille palautetaan mahdollisuus kouluttaa varhaiskasvatuksen opettajia työvoimapulan helpottamiseksi. Varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus on voitava sisällyttää sosionomi (AMK) -tutkintoon varhaiskasvatuslain siirtymäsäännöksen voimassaoloaikaa pidentämällä siten, että korkeakouluilla on mahdollisuus opiskelijoiden sisäänottoon vuoteen 2025 saakka. Samalla ammattikorkeakouluille on palautettava oikeus tarjota sosionomeille (AMK) lisäopintoja, joilla he voivat hankkia varhaiskasvatuksen opettajan pätevyyden.

3. Sosiaalialan tehtävänimikkeistö on selkeytettävä

» Ammatinharjoittamisoikeutta kuvaavat nimikkeet sosionomi, geronomi ja kuntoutuksen ohjaaja on otettava käyttöön tehtävänimikkeinä sosiaalityöntekijän tapaan. Nykyisin alalla toimitaan jopa sadoilla eri tehtävänimikkeillä. Tehtävänimikkeistön selkeyttäminen vahvistaa asiakasturvallisuutta, valvontaa ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden roolia laadukkaiden palvelujen tuottajina.

» Talentia suosittelee otettavaksi käyttöön nimikkeet sosiaalityöntekijäopiskelija, sosionomiopiskelija, geronomiopiskelija ja kuntoutuksen ohjaaja-opiskelija silloin, kun opiskelijat työskentelevät tilapäisesti sosiaalihuollon laillistetun ammattihenkilön tehtävässä. Näin he erottuvat harjoitteluja suorittavista opiskelijoista sekä jo tutkinnon suorittaneista laillistetuista ammattihenkilöistä.

4. Koulutuksen on tuettava urakehitystä

» Sosiaalialan asiantuntijaksi kasvaminen alkaa opiskeluaikana. **Tutkinto-opetuksen on annettava opiskelijoille valmiuksia oman osaamisen tunnistamiseen, sanoittamiseen ja ammatti-identiteetin rakentamiseen. Opiskelijat tarvitsevat myös uraohjausta työelämää varten.**

» Sosiaali- ja terveydenhuollon eri ammatteihin opiskeleville pitää järjestää yhteisiä opintoja. Näin ammattilaiset tutustuvat ja oppivat toisiltaan jo opiskeluvaiheessa, mikä harjoittaa työelämässä tarvittavia moniammatillisen tiimi- ja verkostotyökentelyn taitoja.

» Opiskelijoiden urasuunnittelua tukevat mahdollisuudet suorittaa esimerkiksi johtamisen ja talouden tutkinto-opintoja oman tieteenalansa ja korkeakoulunsa ulkopuolelta.

» Sosiaalihuollon laillistettujen ammattihenkilöiden osaamista tarvitaan varhaiskasvatuspalveluissa.

» Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneille varhaiskasvatuksen opettajille on palautettava varhaiskasvatustalain oikeus toimia päiväkodin johtajina.

» Sosionomien (AMK) on voitava täydentää tutkintoaan 25 opintopisteen esi- ja alkuopetuksen tai esi- ja alkukasvatuksen yliopistollisella perusopintokokonaisuudella. Lisäksi varhaiskasvatuksen opettaja -kelpoisille sosionomeille on taattava mahdollisuus hankkia varhaiskasvatuksen erityisopettajan lisäpätevyys.

» Varhaiskasvatuksen sosionomien koulutuksen on vastattava työelämän vaatimuksiin. Sekä koulutuksen että varhaiskasvatuksen sosionomien tehtävien vaativuustasossa on otettava huomioon uuden varhaiskasvatuksen ammatin edellyttämä osaaminen ja työelämärelevanssi.

» Sosiaalihuollon laillistettuja ammattihenkilöitä tarvitaan varhaiskasvatuksessa myös kuraattoreina ja perheiden palveluohjauksessa.

5. Asiantuntija on jatkuva oppija

» Sosiaalialalla tarvitaan johtamisen, päätöksenteon, rakenteellisen sosiaalityön sekä asiakastyön laadun ja vaikuttavuuden kehittämiseksi jatkuvasti uutta osaamista ja tutkittua tietoa. Näitä tarvitaan myös toimivaan työnjakoon ja urakehitykseen.

» Sosiaalihuollon ammattihenkilölaki velvoittaa sekä työntekijän että työnantajan huolehtimaan ammattipätevyuden ylläpitämisestä ja osaamisesta asiakasturvallisuuden vuoksi. Sosiaalihuollon laillistetut ammattihenkilöt ovat koulutusmyönteisiä ja motivoituneita täydentämään osaamistaan. **Työpaikoilla on johdettava ja arvioitava työntekijöiden erilaista osaamista ja sen kehittämistarpeita. Työnantajan on ohjattava työntekijänsä täydennys-, jatko-, lisä- ja erikoistumiskoulutuksiin.** Lakisääteiset veloitteet edellyttävät työnantajia varaan osaamisen kehittämiseen nykyistä suurempia määrärahoja koulutuskustannusten korvaamiseksi.

» Sosiaalialan kasvavat osaamisvaatimukset, monialaisen ja -paikkaisen työn lisääntyminen sekä digitalisaatiokehitys edellyttävät työntekijöiltä osaamista esimerkiksi johtamis- ja esimiestyöstä, asiakastyön menetelmistä ja lainsäädännöstä sekä tutkimus- ja kehittämistyöstä, digitalisaatiosta ja työhyvinvoinnista. Korkeakoulujen ja työelämän on yhteistyössä kehitettävä uusia, tutkintokoulutuksen ulkopuolisia joustavia ja yksilöllisiä koulutusmuotoja ja -tuotteita sosiaalialan korkeakoulutetuille.

» Jatkuvan oppimisen rahoitus on varmistettava nykyisen hallitusohjelman kirjausten mukaisesti. Opintovapaan ja aikuiskoulutustuen on helpotettava työn ja jatkuvan oppimisen yhteensovittamista.

» Erikoistumiskoulutuksia on kehitettävä niin, että ne ovat mahdollisimman työelämälähtöisiä ja vastaavat tutkimuksesta esiin nousseisiin osaamistarpeisiin. **Erikoistumiskoulutuksen käyneiden asemaa työmarkkinoilla on vahvistettava. Heidän on saatava käyttää esimerkiksi nimikkeitä erikoissosiaalityöntekijä ja erikoissosionomi silloin, kun koulutus kohdentuu nimenomaisesti ammatinharjoittamisoikeudella tehtävässä työssä vaadittavaan osaamiseen.**

» Sosiaalityön erikoistumiskoulutusten korvaaminen yliopistoille valtion varoista turvaa koulutusten kehittämisen ja kannustaa osallistumaan niihin. Ammattikorkeakouluille tarvitaan samantyyppinen erikoistumiskoulutusten korvausmenettely kuin yliopistoille.

» Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinto on yhä suosittu, mutta se tunnetaan edelleen verraten huonosti työmarkkinoilla. On tärkeää, että tutkinnon työelämärelevanssia ja kompetensseja kehitetään yhteistyössä työmarkkinoiden kanssa, jotta tutkinnon suorittaneiden kysyntä työmarkkinoilla kasvaa. Lisäksi ylempään AMK-tutkinnon suorittaneiden mahdollisuuksia hakeutua tohtorikoulutukseen on kehitettävä valtakunnallisesti.

» Monet vastavalmistuneista sosiaalityöntekijöistä ovat aiemmin suorittaneet sosionomi (AMK) -tutkinnon ja osa myös sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon. Opiskelijoiden työelämään siirtymisen nopeuttamiseksi sekä koulutus- ja opiskelukustannusten kaventamiseksi on tarpeen arvioida korkeakoulujen opintopolkujen joustavuus ja kehittämistarpeet.

6. Työhyvinvoinnista vaikuttavia tuloksia

» Sosiaalialan työ on ammatillisesti, eettisesti ja oikeudellisesti vaativaa ja vastuullista. **On välttämätöntä, että työhyvinvointi- ja työturvallisuusosaaminen sisältyy jo sosiaalialan korkeakoulutettujen tutkintokoulutukseen.**

» Työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden osaamista työssä on lisättävä. Työnantajien on varattava nykyistä enemmän resursseja työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden osaamiseen ja varmistamiseen. Hyvinvoivat työntekijät edistävät asiakkaidensa osallisuutta palveluiden toteuttamisessa ja kehittämisessä, mikä vahvistaa palvelujen laatua ja asiakastyytyväisyyttä.

7. Sosiaalityön tutkimus luo tulevaisuutta

» Sosiaalityön yliopistotasaisen tutkimuksen valtion rahoitus on välttämätöntä käytännön sosiaalityön ja tutkimuksen yhteensovittamiseksi. Rahoituksen tulee tukea tutkimusta näyttöön perustuvista työmenetelmistä. Tutkimuksen on myös tuotettava tietoa palvelujärjestelmän toimivuudesta ja palvelujen vaikuttavuudesta.

» Sosiaalityön ja sosiaalialan tiedontuotanto, tutkimus- ja kehittämistoiminta ja resursointi on toteutettava yhteistyössä alueellisten sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden, osaamiskeskusten, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kesken.

» **Työnantajan tulee tukea työntekijöidensä tutkimustyötä. Tutkimuksesta hyötyvät myös muu työyhteisö ja asiakkaat.** Esimerkiksi työaikaa ja työtehtäviä tulee järjestellä niin, että työntekijä voi tehdä tutkimusta osan työajastaan tai olemaan tarvittaessa palkallisella tutkimusvapaalla. Monipuoliset tehtävänkuvat lisäävät sosiaalityön houkuttelevuutta ja sitouttavat työyhteisöihin. Samalla osaaminen ja työura monipuolistuvat.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen
ammattijärjestö Talentia ry

Ratamestarinkatu 11

00520 Helsinki

vaihde 09 3158 6000

toimisto@talentia.fi

www.talentia.fi

